

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3821203324
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2024:3821203324.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho v právnej veci žalobcov 1/ A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., D. E. XXX/XX a 2/ A. F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom D., H. X, obaja právne zastúpení JUDr. Jaroslavom Hujíkom, advokátom so sídlom v Prievidzi, Hviezdoslavova 3, proti žalovaným 1/ F. G. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom J., G. XX, právne zastúpená Advokátska kancelária JUDr. Lukáčová & partners, s. r. o., so sídlom v Nitre, Mostná 72, IČO: 47 237 244, 2/ K. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., K. XXXX/XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, na odvolanie žalovanej 1/ proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 9. decembra 2022, č. k. 6C/28/2021-161, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo vzťahu k žalovanej 1/ potvrdzuje.

Žalobcovia 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov konania voči žalovanej 1/ v rozsahu 100%, ktorú náhradu je žalovaná 1/ povinná zaplatiť žalobcom 1/, 2/ vo výške určenej súdom prvej inštancie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že nehnuteľnosť nachádzajúca sa v obci Prievidza, k. ú. C., zapísaná v KN na LV č. XXXX, parc. č. L. XXXX orná pôda o výmere 1989 m² v podiele vo veľkosti X/XX-XXX pod B 1 evidovaná ako vlastníctvo žalovanej 1/ F. G. I., v podiele X/XX-XXX pod B 8 evidovaná ako vlastníctvo žalovanej

2/ K. D., bola ku dňu smrti I. C. vlastníctvom I. C., nar. XX.XX.XXXX a patrí do dedičstva po nebohom I. C., zomrel dňa XX.XX.XXXX. Žalobcom 1/, 2/ voči žalovaným 1/, 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Súd prvej inštancie sa v prejednávanej veci sa zaoberal v prvom rade naliehavým právnym záujmom v zmysle § 137 písm. c) CSP a dospel k záveru, že žalobcovia 1/, 2/, ktorí sa domáhali určenia, že nehnuteľnosti definované vo výroku rozhodnutia patria do dedičstva po nebohom I. C. a dospel k záveru, že tento naliehavý právny záujem v prejednávanej veci je daný. Žalobcovia 1/, 2/ konali vo veci usporiadania vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti ihneď ako zistili stav, ktorý popisujú v žalobe, pričom bez určenia vlastníckeho práva súdom voči žalovaným, nie je možné prejednať v dodatočnom dedičskom konaní po nebohom sporné vlastnícke podiely tak, aby tieto podiely zdedili a mohli s nehnuteľnosťou ďalej disponovať. Žalobcovia 1/, 2/ majú naliehavý právny záujem na určení, že spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva.

3. Ďalej skúmal, či žalobcovia 1/, 2/ sa nestali vlastníckymi spoluvlastníckeho podielu

po I. C. na základe vydržania. Uviedol, že uhorské obyčajové právo bolo platné na území Slovenska do 31.12.1950. V tom čase platilo v rámci pozemnoknižného vydržania, že vlastnícke právo bolo možné nadobudnúť na základe pozemnoknižnej držby trvajúcej po dobu 32 rokov s tým, že pokiaľ stav neplatného vkladu trvá nerušene po dobu 32 rokov mohol vydržať aj vtedy keď bol obmyselný. Právo vlastníctva nehnuteľnosti bez zápisu do pozemkovej knihy aj proti vlastníkovi vpísanému do pozemkovej knihy nadobudne ten, kto má nehnuteľnosť 32 rokov ako svoju v pokojnej v držbe. V stredom občianskom zákonníku platnom od roku 1950 do roku 1964 má pôvod dnešný pojem oprávnenej držby viazanej na dobromyseľnosť s ohľadom na všetky okolnosti. V rokoch 1950 až 1964 sa pozemkovo vlastníctvo prevádzalo len zmluvne bez knihového zápisu a s tým, že podľa § 116 ods. 1 OZ zákona č. 141/1950 vlastnícke právo k nehnuteľnej veci nadobudne ten, kto ju drží oprávnene a nepretržite tri roky, ak ide o nehnuteľnú vec, je potrebné vydržacia doba desaťročná. Následne v zmysle § 566 ods. 1, 2 citovaného zákona lehota, ktorá začala bežať pred 01.01.1951 sa končí, ak tento zákon neurčuje kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty počítanej odo dňa 01.01.1951, ak určuje dlhšiu lehotu, uplynutím tejto dlhšej lehoty počítanej odo dňa, keď lehota začala bežať. Zároveň to isté platí o vydržacej a premlčacej dobe. V zmysle § 460 OZ, dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Preto k tomu, aby došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním je potrebné, aby boli splnené zákonné predpoklady, tzn. nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú dobu vydržaciu dobu, nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom stanovenej doby, spôsobilý predmet vydržania. Pri posudzovaní dobromyseľnosti držiteľa treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možnosť s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal resp. nemohol mať po celú vydržaciu dobu dôvod na pochybnosti o tom, že mu vec patrí.

4. V konaní bolo nesporne preukázané, že právny predchodca žalobcov 1/, 2/ mal záujem odkúpiť spornú nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy zo dňa 24.03.1949, ktorú vyhotovil notár B. M.. Tento notár aj overoval podpisy predávajúcich, pričom podpis predávajúcej F. F. bol overený na mieste jej vtedajšieho pobytu v Kanade. Právny predchodca žalobcov 1/, 2/, zmluvu podpísal 06.07.1949 v Prievidzi. Tým bola zmluva uzatvorená. Podľa vedomostí žalobcov mal aj vklad vlastníctva podľa zmluvy zabezpečiť notár, na čo sa ich právny predchodca spoľahol a vstúpil do užívania nehnuteľnosti. Spornou bola skutočnosť, či za túto nehnuteľnosť zaplatiť kúpnu cenu vo výške 12.000 Kčs. Súd však dospel k záveru, že z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že kúpna cena bola zaplatená, predávajúci uvedení v kúpnej zmluve potvrdili jej zaplatenie, pričom podľa spomienok svedkyne B., ktorá je vo vysokom veku, mala byť táto cena zaplatená otcovi predávajúcej uvedeným v predmetnej kúpnej zmluve. Súd mal za to, že kúpna cena zaplatená bola, pretože právny predchodca žalobcu do užívania nehnuteľnosti vstúpil, túto užíval ako svoju vlastnú, hospodáril na nej a to až do zásahu orgánov štátnej moci v roku 1963, kedy nie voči pozemkovej knihe evidovanému vlastníkovi, ale práve voči nemu sa štát domáhal, aby prestal nehnuteľnosť užívať z dôvodu, že bola zabratá do užívania JRD. Tento doklad dosvedčuje, že túto nehnuteľnosť užíval I. C. aj v roku 1963, a že na nej hospodáril. Právny predchodca žalobcov 1/, 2/ bol dobromyseľným nadobúdateľom predmetnej nehnuteľnosti, pričom dobromyseľnosť je odvodzovaná od toho, že ju zakúpil, zaplatil za ňu, vstúpil do držby a až do roku 1963 ho nikto preukázateľne v držbe nerušil a ani neobmedzoval vrátane právneho predchodcu žalovaných 1/, 2/ alebo samotných žalovaných 1/, 2/. Na vydržanie vlastníckeho práva na základe titulu oprávnenej držby sa vzťahujú právne predpisy platné pred 01.01.1951, teda obyčajové právo platné v tom čase na Slovensku, podľa ktorého bolo na vydržanie nehnuteľnosti potrebné mať nehnuteľnosť v držbe po dobu 32 rokov. Následná právna úprava stredného občianskeho zákonníka § 116 ods. 1 stanovila desaťročnú vydržaciu dobu. V prechodných ust. § 566 ods. 1 OZ citovaného zákona lehota, ktorá začala bežať pred 01.01.1951, sa skončí, ak tento zákon určuje kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej odo dňa 01.01.1951, ak určuje dlhšiu lehotu, uplynutím tejto dlhšej lehoty, počítanej odo dňa, keď lehota začala bežať. Z tohto teda vyplýva, že desaťročná vydržacia lehota v prospech právneho predchodcu žalobcov uplynula dňom 01.01.1961.

5. Žalovaná 1/ tvrdila, že potenciálne ona mohla byť dobromyseľnou užívateľkou nehnuteľnosti, a teda prípadnou vydržiteľkou vlastníckeho práva s tým, že mala informácie od svojej matky o tom, že za nehnuteľnosť nemalo byť zaplatené, ale užíval ju I. C., čo napokon ani nepoprela v rámci svojho vyjadrenia. V tomto jej vyjadrení nie je ani jedna zmienka o tom, že by skutkové tvrdenia v žalobe neboli pravdivé. Z toho súd usudzuje, že následná zmena stanoviska z jej strany bola účelová, tak aby dosiahla to, že jej zostane spoluvlastnícky podiel, ktorý je na ňu evidovaný na katastri. Poukázal na nález

Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS484/2015, z ktorého vyplýva, že účelom vydržania podľa uhorského obyčajového práva ako aj už spomínaného OZ z roku 1950 bolo zabezpečiť ochranu tzv. nedoloženým právnym vzťahom vyplývajúcim z neperfektných úkonov, aby sa za splnenia zákonných podmienok uviedli do súladu so skutočným stavom. Nepresnosť správania v tomto zmysle spočíva v tejto veci v tom, že vlastnícke právo odkúpené predmetnou zmluvou nebolo vložené do pozemkovej knihy, čiže proces kúpy nebol zavŕšený spôsobom, ktorý v tom čase zákon vyžadoval. Ústavný súd SR však zaujal stanovisko, že držba môže byť oprávnená aj vtedy, keď držiteľ vstúpil do držby spôsobom, ktorý síce nebol súladný so zákonnými ust. pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníckeho práva, ale bol dobromyseľný, že nehnuteľnosť mu vlastnicky patrí a za také prípady aj ústavný nález považuje tzv. poctivý spôsob nadobudnutia veci a za taký považuje taký, ktorý je v súlade s dobrými mravmi. Z tohto pohľadu teda nemožno pochybovať o tom, že by v tejto veci nebolo možné prisvedčiť názoru, že I. C. nadobudol predmetnú nehnuteľnosť v súlade s dobrými mravmi, keďže uzavrel písomnú kúpnu zmluvu, za nehnuteľnosť zaplatil a následne ju ako svoju vlastnú užíval. Preto je potrebné vykladať pojem vydržanie nie reštriktívne, ale tak, aby to zodpovedalo poctivému spôsobu nadobudnutia veci. Na základe všetkých týchto skutočností dospel súd k záveru, že nehnuteľnosť v obci Prievidza, k. ú. C., zapísaná na LV č. XXXX, v podiele ako bol predmetom žaloby, patrí do dedičstva po nebohom I. C..

6. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 CSP a žalobcovia 1/, 2/, ktorí mali v konaní plný úspech majú nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu voči žalovaným 1/, 2/ s tým, že o výške trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

7. Proti tomuto rozsudku podala v čas odvolanie žalovaná 1/, ktorá žiadala, aby Krajský súd ako súd odvolací napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uviedla, že považuje rozhodnutie v celom rozsahu za nesprávne a nezákonné, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci. Poukazovala na nález Ústavného súdu SR

sp. zn. ÚS 484/2015, ktorý uviedol, že pre dobromyseľné vydržanie musia byť splnené podmienky charakterizujúce poctivý spôsob nadobudnutia. Súd sa nevysporiadal s podstatnou námietkou znesenou žalovanou 1/, kedy a komu mala byť kúpna cena údajne vyplatená. Preto v rozpore s ust. judikatúrou súd skonštatoval, že I. C. bol dobromyseľným nadobúdateľom, pretože predmetnú nehnuteľnosť užíval. V konaní nebolo preukázané ani to, kedy vlastne I. C. začal nehnuteľnosť užívať. Zo žiadneho predloženého dokladu nevyplýva, že I. C. zaplatiť kúpnu cenu 12.000 Kčs, ktorá mala byť odovzdaná podľa zmluvy niekedy pred podpisom zmluvy. Preto považovala rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne. Vydržanie vyžaduje poctivý spôsob nadobudnutia vlastníctva a zaplatenú odplatu za nadobudnuté vlastníctvo. Svedkyňa B. uviedla, že právny predchodca predávajúcich si mal údajne zaplatenú kúpnu cenu nechať a nikto z predávajúcich z nej nebol vyplatený. Súd z takéhoto svedectva nemohol mať za preukázané splnenie jednej z podmienok na skonštatovanie záveru o vydržaní vlastníckeho práva. Čo sa týka čestných prehlásení, tieto predložil právny zástupca a preto žalovaná 1/ namieta objektivitu svedeckých výpovedí. Právne závery súdu prvej inštancie a dobromyseľnosti I. C. nevyplývajú z výsledkov vykonaného dokazovania. Pre skutkový záver o tom, že I. C. by mal byť dobromyseľným nadobúdateľom nemôže stačiť len úvaha súdu a jeho dedukcia, že došlo k splneniu všetkých podmienok vyžadujúcich k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaní. Preto je záver súdu prvej inštancie postavený len na domnienkach. Súd sa tiež dostatočne nezaoberal námietkou žalovanej, že nepreukázali naliehavosť právneho záujmu

na určení, ktoré je predmetom žalobného návrhu v zmysle § 137 písm. c) CSP. Súd svojim odôvodnením ohľadom existencie naliehavého právneho záujmu poprel nielen konštantnou judikatúrou aplikovanú zásadu právo patrí bdelym, ale zvýhodnil svojvoľne pozíciu žalobcov a dospel k záveru o prípustnosti žaloby. Samotný žalobca 1/ uviedol, že vedel od otca I. C., ktorý zomrel v roku 1984 o existencii údajného vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti. Ak teda žalobcovia tvrdia existenciu svojho domnelého vlastníctva, tak už ich matka L. C. vedela a disponovala dôkazmi o tom, že ich vlastníctvo je sporné. Táto skutočnosť už bola preukázateľne známa v roku 1993 a teda mohla pristúpiť k náprave a žiadať cestou súdu o určenie, že vec patrí do dedičstva. Prvoinštančný súd nesprávne vyhodnotil naliehavosť právneho záujmu aj vzhľadom ňou prezentovaný nález Ústavného súdu SR

I. ÚS 460/2017, ktorý okrem iného judikoval, že nie je možné obchádzať reštitučné zákony a domáhať sa svojho práva určovacou žalobou. Pokiaľ súd uvádza, že žalovaná 1/ zmenila účelovo svoj postoj k žalobe, poukázala na tú skutočnosť, že je vo vyššom veku a listinu písala, pričom nie je odborne spôsobilou osobou. Zmyslom listiny ale bolo, že súhlasí s tým, aby súdnym rozhodnutím získala

právnú istotu, ktoré rozhodnutie bude konečné a žiadna tretia osoba jej nebude do vlastníckeho práva zasahovať. Žalovaná 1/ sa stala vlastníkom nehnuteľností zapísaných ako parc. č. XXXX titulom dedičského rozhodnutia sp. zn. D 596/95, a preto je jej vlastnícke právo vyplýva nielen z tohto dedičského rozhodnutia, ale aj z titulu vydržania. Súd nezdôvodnil prečo právo žalovanej 1/ nemá podľa súdu požívať právnu ochranu, hoci je ako riadne vlastníctvo preukázané, ale sú splnené aj všetky podmienky na to, aby sa konštatovalo jej vlastnícke právo titulom vydržania čím porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces a zasiahol tak do Ústavou garantovaného práva žalovanej 1/ na súdnu ochranu. Napádaný rozsudok je teda nepreskúmateľný a arbitrárny a je zjavným porušením kogetných procesných ust.. Odôvodnenie napádaného rozsudku je síce rozsiahle, ale neobsahuje uvedenie žiadneho zákonného ust., na ktorom základe súd založil svoju úvahu pre vyvodenie meritórneho záveru. Napádané rozhodnutie neobsahuje právne posúdenie veci, ktorým je činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Súd prvej inštancie tým, že svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil vo vzťahu k svojmu záveru, nechal odpoveď na opodstatnenie svojho postupu. Preto žiadala v konečnom dôsledku, aby bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie.

8. K podanému odolaniu sa písomne vyjadrili žalobcovia 1/, 2/, ktorí žiadali rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a uplatnili si náhradu trov konania. Zo skutkových tvrdení žalobcov vyplýva, že ich právny predchodca predmetnú nehnuteľnosť kúpil v roku 1949 písomnou kúpnu zmluvou, a že za tú odkúpenú nehnuteľnosť zaplatil. Tieto skutkové tvrdenia žalobcovia vnímali vlastnými zmyslami tak, že otec tieto skutočnosti povedal s tým, že dokonca chodili s rodičmi na predmetnú roľu a hospodárili na nej, teda sadili na nej zeleninu a zemiaky. Tieto tvrdenia síce žalovaná 1/ spochybňuje a spochybňuje aj vyplatenie kúpnej ceny, avšak na preukázanie pravdivosti ich skutkových tvrdení predložili ako listinný dôkaz kúpno predajnú zmluvu, ktorú podpísal ich právny predchodca s tým, že z obsahu tejto zmluvy je zrejmé, že jej uzavretiu bola venovaná náležitá pozornosť, pretože bola zaslaná do Kanady, kde ju podpísala predávajúca F. F.. Ostatní predávajúci zmluvy podpísali pred notárom v Prievidzi 24.03.1949. Zároveň predávajúci v čl. III. zmluvy uznali, že kupujúci predávajúcim už vyplatili kúpnu cenu a predávajúci uznávajú a poisťujú vyplatenie kúpnej ceny. Z čl. IV. Zmluvy vyplýva, že do úžitku a držby predmetu kúpy vstupuje kupujúci hneď od 01.04.1949 a znáša aj všetky dane a verejné ťarchy z odkúpeného majetku. Napriek pamäťovým problémom vypočutej svedkyne B., táto nevyvrátila ich skutkové tvrdenia, že I. C. nehnuteľnosť odkúpil a zaplatil za ňu. Rovnako svedok C. A. N. O., C.. pred súdom potvrdil, že od svojej matky, ako aj od krstnej matky O. P., má vedomosť, že nehnuteľnosť bola predaná a bola za ňu zaplatená kúpna cena. Preto sa stotožňujú s názorom súdu, že právny predchodca postupoval pri kúpne nehnuteľnosti na danú dobu starostlivo, nekonal sám, ale prostredníctvom úradnej osoby s tým, že prevod bol spoplatnený aj na finančnom referáte ONV dňa 07.07.1949. Všetky úradne kroky mal ďalej zabezpečiť notár B. M., a teda zo všetkých predložených dôkazov je preukázané ich tvrdenie. Preto sa v celom rozsahu stotožňujú s právnym názorom súdu, že ich právny predchodca nadobudol vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti vydržaním dňom 01.01.1961.

9. K podanému vyjadreniu opätovne sa vyjadrila žalovaná 1/, ktorá uviedla, že trvá na svojich predchádzajúcich tvrdeniach a poukázala na logický rozpor v rámci kúpnej zmluvy z roku 1949, kde v Ad 1) je uvedené, že kupiteľ k odpredávateľom kúpnu cenu už vyplatil, Ad 2) je uvedené, že odpredávateľa nežiadajú pozemnoknižné vloženie dlhujúcej kúpnej ceny. Takéto ust. nemohlo byť platné, keďže zmluva nebola podpísaná všetkými spoluvlastníkmi, a preto ani vstup do užívacieho práva nenadobudol právne účinky. Z LV č. XXXX, k. ú. C. je zrejmé, že titulom vlastníckeho práva u žalovanej 1/ je dedičské rozhodnutie zo dňa 04.05.1995. Okrem toho zo spomienok svojej matky vie, že práve nezaplatenie kúpnej ceny spôsobilo, že otec žalovanej 1/, ktorý zomrel v roku XXXX mohol toho času ešte žiť, ale chýbal im peniaze na lieky. Žalovaná 1/ nehnuteľnosť vlastní a užíva od roku 1995 až do podania žaloby ju v užívaní nikto nerušil. Keďže od júla 1946 do júla 1947 bolo zapísané vlastnícke právo právneho predchodcu žalovanej 1/ B. B. k predmetnej nehnuteľnosti do roku 1995 nedošlo k žiadnej zmene vlastníctva ani v evidenciách nehnuteľností, žalovaná 1/ nemala absolútne žiadne pochybnosti v tom smere, že jej právo k nehnuteľnosti patrí. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníckeho držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka (Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/87/2010). Žalobcovia sa až do podania žaloby nechovali ako vlastníci predmetnej nehnuteľnosti a od smrti ich

právneho predchodcu pred rokom 1984 neuskutočnili žiadne právne úkony vo vzťahu k nej. Spochybnila ďalej výpoveď svedkov B. a O. a poukázala na ďalšie právne úkony ich právnych nástupcov vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam. Mala preto za to, že jej odvolanie v celom rozsahu dôvodné a žiadala, aby bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený.

10. K podanému vyjadreniu sa opätovne vyjadrili žalobcovia 1/, 2/, ktorí uviedli, že žalovaná nesprávne interpretuje obsah kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 24.03.1949, pretože ust. čl. III, že kupiteľ už vyplatil kúpnu cenu odpredávateľa uznávajú podpisom, vyplatenia kúpnej ceny treba vykladať tak, že pokiaľ predávajúci zmluvu podpísali, tak uznali aj vyplatenie celej kúpnej ceny. Ďalej uviedli, že sa pridržiavajú svojej právnej a skutkovej argumentácii s tým, že predmetná rola bola po smrti otca v užívaní poľnohospodárskej organizácie, pričom bola nájdená nájomná zmluva podpísaná ich matkou z roku 2001, pričom predmetu nájmu bola práve parc. č. XXXX, k. ú. C. s tým, že okrem skutkových tvrdení, že rolu neužívala žalovaná 1/ od roku 1995 existuje listinný dôkaz, že po smrti otca komunikoval nový nájomca s ich matkou bývajúcou na tej istej adrese otec, a teda aj nájomcovia dlhodobo nepovažovali pozemok za vlastníctvo iných osôb v rátane žalovanej 1/.

11. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti vo vzťahu ku žalovanej 1/ ako vecne správne potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP, pričom v náväznosti na § 387 ods. 2 CSP odvolací súd poukazuje v celom rozsahu na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožňuje a zároveň naňho odkazuje.

12. Žalovaná 2/ odvolanie vo veci nepodala a preto vo vzťahu k nej je rozhodnutie súdu prvej inštancie právoplatné a nebolo predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

13. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov ako aj z prednesov účastníkov vyplynuli. Neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si aj odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukazuje v súlade s § 387 ods. 2 CSP a k odvolacím námietkam dodáva.

14. Skôr ako bolo možné pristúpiť k samotnej vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia sa tak ako súd prvej inštancie, tak aj odvolací súd zaoberal námietkou zo strany žalovanej 1/ o nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov 1/, 2/ vo vzťahu k danej určovacej žalobe. V tomto kontexte odvolací súd zdôrazňuje, že táto námietka zo strany žalovanej 1/ o nedostatku naliehavosti právneho záujmu neobstojí. Poukazuje pritom

na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 26/2007, v ktorej Najvyšší súd SR uviedol, že v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou nemení nič na závere o prípustnosti určovacieho návrhu, že konkrétna huteľná alebo nehnuteľná vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ktorým návrhom sa môže v sporovom konaní takéhoto určenia domáhať ten, kto je dedičom poručiteľa, prípadne jeho právnym nástupcom voči inej osobe ako dedičovi, ktorá nie je poručiteľovým dedičom. Žaloba na určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi nepredstavuje

tzv. inú žalobu, ktorá v ust. § 80 OSP nie je uvedená, ale ide o žalobu, ktorá sleduje ochranu vlastníckeho práva (§ 80 OSP bol nahradený v súčasnosti ust. § 137 písm. c) CSP). Ďalej Najvyšší súd SR v rozhodnutí pod sp. zn. 3Cdo 154/2010 dospel k záveru, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá ktorá vec patrí do dedičstva

po poručiteľovi. V konaní o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrzuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného, napr. vydržaním. V konaní, ktorým sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve sú však takéto neskoršie skutočnosti právne bezvýznamné. Ústavný súd SR vo svojom náleze pod sp. zn.

I. ÚS 482/2013 dospel k záveru, že je ústavne neakceptovateľný záver, podľa ktorého krajský súd objektívnu nespôsobilosť v prípadne vyhovujúceho rozsudku vo veci určenia, že nehnuteľnosť patrila do dedičstva po poručiteľovi vyvolal zmenu v zápise vlastníkov spornej nehnuteľnosti striktno stotožňuje s absenciou zmeny právneho postavenia sťažovateľa po takomto určení a tým vylučuje danosť takéhoto naliehavého záujmu na takomto určení. Vec sa týka určenia, či právny predchodca žalobcov 1/, 2/ bol vlastníkom nehnuteľného majetku ku dňu smrti. Podľa ustálenej judikatúry sa dedič môže domáhať určenia, že poručiteľ bol vlastníkom majetku v deň smrti (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 20Cdo 1897/98). Toto určenie sa týka dátumu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastanú neskôr ho nemôžu ovplyvniť. Aj keď sa vec, ktorej sa toto určenie týka následne prerokuje v dedičskom konaní a nadobudnutie dedičstva sa potvrdí alebo schváli, neznamená to, že dedič je naďalej vlastníkom majetku. Na určenie, či bol poručiteľ vlastníkom veci v deň smrti sú však neskoršie udalosti irelevantné (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 22Cdo 1977/2001). Z obdobného právneho záveru vychádzal Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí pod sp. zn. 4Cdo 214/2021. Zároveň odvolací súd zdôrazňuje, že podľa ust. § 137 písm. c) CSP súdna judikatúra pripustila výnimky vo forme žalôb, že určitá vec patrí do dedičstva, resp., že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 26/07, 3Cdo 44/08), pričom na skoršej judikatúrnej praxi nič nezmenila ani aktuálna právna úprava, o čom svedčia rozhodnutia ústavného súdu, či najvyššieho súdu nespochybňujúce procesnú prípustnosť žalôb o určenie, že vec patrí do dedičstva alebo boli v čase smrti vlastníctvom poručiteľa (I. ÚS 151/2016, Najvyšší súd SR - sp. zn. 5Cdo 157/2018, 7Cdo 291/2019, 3Cdo 29/2010, 3Cdo 154/2010, 3Cdo 196/2005, 2Cdo 184/2005, 3Cdo 196/2005), preto bol správny záver súdu prvej inštancie v tom smere, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení v prejednávanej veci je daný.

15. S prihliadnutím na tú skutočnosť, že počiatok dobromyseľnosti právneho predchodcu žalobcov sa odvíja od kúpnej zmluvy zo dňa 24.03.1949 súd prvej inštancie správne prejednávajú veci posudzoval podľa ustanovení uhorského obyčajového práva platného v čase uzavretia danej zmluvy, účinného do 31.12.1950 a s prihliadnutím na prechodné ustanovenia stredného občianskeho zákonníka platného s účinnosťou od r. 1950 do r. 1964, ust. § 116 ods. 1, § 566 ods. 1, 2 a správne potom dospel k tomu právnomu záveru, že k vydržaniu spornej nehnuteľnosti s prihliadnutím na skutkové a právne okolnosti daného prípadu dochádza s prihliadnutím na vyššie uvedené k 01.01.1961. Daná otázka bola v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR ustálená v rozhodnutí 2MCdo 1/2015, z ktorého vyplýva, že právna úprava v relevantnom čase upravovala inštitút vydržania a súd prvej inštancie správne aplikoval tieto právne predpisy. Možno sa preto stotožniť s jeho záverom, že právny predchodca žalobcov 1/, 2/ nadobudol vlastnícke právo k spornému pozemku uplynutím vydržacej doby ku dňu 01.01.1961. Zároveň odvolací súd zdôrazňuje, že spôsobilým predmetom vydržania môže byť aj spoluvlastnícky podiel (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 27/2005, 2Cdo 236/2012).

16. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie považoval držbu právneho predchodcu žalobcov 1/, 2/ za oprávnenú v zmysle § 145 ods. 1, 2 Stredného občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že držiteľ veci je alebo nie je dobromyseľný treba vždy hodnotiť objektívne, a to nielen z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa veci. Dobrú vieru treba chápať ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojí určitú vec. Teda ide o psychický stav a vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samé o sebe nemôže byť predmetom dokazovania. Možno o nej usudzovať len z okolností, za ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí musí byť preto podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo, a to nielen pri jeho vstupe do držby alebo celú vydržaciú dobu dôvodné (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 27/2005). Medzi základné okolnosti, ktoré posudzujú oprávnenosť držby veci patrí aj okolnosť, ako držiteľ vec nadobudol, a to najmä z hľadiska, či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám o sebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosť držby práva.

17. Ako vyplýva z dokazovania pred súdom prvej inštancie, právny predchodca žalobcov 1/, 2/ vstupuje do dobromyseľnej držby dňom uzatvorenia kúpnej zmluvy, ktorá bola spísaná a vyhotovená notárom B. M.. Tento notár aj overoval podpisy predávajúcich, pričom dokonca podpis predávajúcej F. F. bol

overené na mieste jej terajšieho pobytu v Kanade tamojším notárom ako aj Generálnym konzulátom ČSR v Kanade. Právny predchodca žalobcov uvedenú zmluvu podpísal 06.07.1949 v Prievidzi, pričom následne mal notár zabezpečiť vklad danej zmluvy, čo sa však nestalo, avšak právny predchodca žalobcov

sa na notára spoľahol a vstúpil do užívania nehnuteľností. Je pravdou, že žalovaná 1/ spochybnila zaplatenie kúpnej ceny vo výške 12.000 Kčs a z toho odvodzovala nedobromyseľnosť na strane právneho predchodcu žalobcov 1/, 2/. Súd prvej inštancie však správne jej námietky vyhodnotil tak, že kúpna cena zaplatená bola, pretože nielen, že právny predchodca žalobcov vstúpil do užívania nehnuteľností, užíval ju ako vlastnú, hospodáril

na nej, ale okolnosti zaplatenia kúpnej ceny vyplývajú aj zo samotného textu danej kúpnej zmluvy, v ktorej je jednoznačne uvedené, a to konkrétne v bode 3. predmetnej zmluvy, že kupiteľ odpredávateľom kúpnu cenu už vyplatil a odpredávateľia podpisom tejto zmluvy uznávajú a poisťujú vyplatenie tejto kúpnej ceny. Zároveň zo zmluvy vyplýva, že odpredávateľia nežiadajú pozemno-knižné vloženie dlhujúcej kúpnej ceny na odpredanej nehnuteľnosti, z čoho teda jednoznačne vyplýva, že kúpna cena za danú nehnuteľnosť bola skutočne predávateľom aj vyplatená. Preto námietky o nedostatku dobromyseľnosti zo strany kupujúceho žalovanej 1/ neobstoja.

18. Pokiaľ žalovaná 1/ namietala nedostatok dobromyseľnosti zo strany právnych predchodcov žalobcov, odvolací súd sa s týmto konštatovaním nestotožňuje. Právneho predchodcu žalobcov možno považovať za oprávneného za predpokladu, ak so zreteľom

na všetky okolnosti bol dobromyseľný o tom, že mu sporný pozemok patrí, pričom v pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (viď § 145 ods. 1, 2 Stredného občianskeho zákonníka). Skutočnosť, že držiteľ veci je alebo nie je dobromyseľný treba vždy hodnotiť objektívne, a to nielen z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa veci. Dobrú vieru treba totiž chápať ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Ide teda o psychický stav o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo o sebe nemôže byť predmetom dokazovania. Možno o nej usudzovať len z okolností, za ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí musí byť preto podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo, a to nielen pri jeho vstupe do držby alebo celú vydržaciú dobu dôvodné (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 27/2005). Medzi takéto okolnosti, ktoré potvrdzujú oprávnenosť držby patrí aj okolnosť ako držiteľ vec nadobudol, a to najmä z hľadiska, či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul, čo je prejednávaná vec. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám o sebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosť držby práva. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude spravidla treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ktoré môže byť základom pre zápis vlastníckeho práva do príslušného katastra nehnuteľností, ale postačí existencia takéhoto nadobúdacieho titulu (aj putatívneho), ktorý jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci dostatočne opodstatňuje. Nadobúdaci titul preto pri posudzovaní vydržania vždy bude jednou z podstatných okolností, ktorá môže nasvedčovať oprávnenosti držby (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 287/2006). Preto v konečnom dôsledku záver súdu prvej inštancie o dobromyseľnosti právneho predchodcu žalobcov založený na kúpnej zmluve z r. 1949, ktorá zároveň osvedčuje jeho okolnosti vstupu do dobromyseľnej držby a v priebehu vydržacej doby považuje odvolací súd za súladný s výsledkami vykonaného dokazovania a nemá žiadnu pochybnosť o jeho správnosti.

19. S prihliadnutím na tú skutočnosť, že k vydržaniu vlastníckeho práva došlo v r. 1961 ako aj s prihliadnutím na námietku zo strany žalovanej 1/, ktorá uviedla, že danú nehnuteľnosť zdedila na základe súdneho rozhodnutia však odvolací súd konštatuje, že týmto okolnostiam došlo už potom, ako došlo k platnému vydržaniu vlastníckeho práva zo strany právneho predchodcu žalobcov 1/, 2/. Na druhej strane v zmysle vyššie citovanej judikatúry najvyššieho súdu, na úkony ktoré vznikli po smrti poručiteľa, keďže sa v prejednávanej veci určuje vlastnícke právo právneho predchodcu žalobcu 1/ práve ku dňu smrti poručiteľa nemôžu mať na tento právny vzťah žiaden ďalší vplyv.

20. Preto v konečnom dôsledku dospel odvolací súd k záveru, že držba zo strany právneho predchodcu žalobcov 1/, 2/ bola oprávnená, trvala po zákonom stanovenú dobu s tým, že na základe tejto oprávnenej držby došlo k vydržaniu vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalobcov 1/, 2/ a preto bol v celom rozsahu správny postup súdu prvej inštancie, ktorý žalobe ako takej vyhovel.

21. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, kedy v odvolacom konaní úspešným žalobcom 1/, 2/ bola priznaná náhrada trov konania voči žalovanej 1/ v rozsahu 100%.

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasom 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).